
NETINKAMŲ EKSPLOATUOTI TRANSPORTO PRIEMONIŲ TVARKYMO ASPEKTAI SAUGAUS ATLIEKŲ TVARKYMO KONTEKSTE

Daiva Bereikienė*

*Mykolo Romerio universitetas Viešojo saugumo fakultetas Teisės katedra
V.Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8 37) 303 655
El. paštas: bereikiene@gmail.com*

Žana Vaščova**

*Mykolo Romerio universitetas Viešojo saugumo fakultetas Teisės katedra
V.Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8 37) 303 655
El. paštas: zana_vascova@yahoo.com*

Anotacija. Straipsnyje siekiama moksliniu lygmeniu ištirti vienos iš atliekų grupės -netinkamų eksploatuoti transporto priemonių, tvarkymo tam tikrus teisinio reguliavimo aspektus, aptarti aktualiausius regioninius ir nacionalinius teisinio reguliavimo instrumentus, nustatančius netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo sistemą, įvardyti teisinio reguliavimo disfunkcijas. Saugus atliekų tvarkymas Lietuvoje susiduria su iššūkiais, teisinio reguliavimo priemonių, jų sistemos ir apimties problema lieka aktuali ir nuolat reikalauja mokslinės analizės bei vertinimo. Efektyvios atliekų tvarkymo sistemos, kuri sąlygotų saugaus atliekų tvarkymo principo realizavimą, sukūrimas ir tinkamas įgyvendinimas – viena iš prioritetinių aplinkosaugos sričių. Atliekų šalinimas sąvartynuose, nors šiuo metu ir pigiausias atliekų tvarkymo būdas, tačiau nesuderinamas su atliekų tvarkymo prioritetais. Atliekų prevencija, atliekų panaudojimas ir perdirbimas yra aktualiausi ir reikšmingiausi Europos Sąjungos teisės aktuose suformuluoti visų atliekų rūšių tvarkymo principai. Netinkamos eksploatuoti transporto priemonės dėl savo savybių (komplektacijos, gaminant panaudotų medžiagų įvairovės ir kt.) viseto labai skiriasi nuo kitų atliekų rūšių, todėl ir tokių atliekų tvarkymą nustatančios teisės normos pasižymi išskirtinumu. Tiek regioninės, tiek nacionalinės teisės normos iš esmės įtvirtina analogiškus netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo prioritetus, tai yra transporto priemonių atliekų susidarymo prevencija, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių bei jų dalių pakartotinis naudojimas, perdirbimas. Straipsnyje daroma išvada, kad netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reglamentavimo problematiškumą lemia tai, kad tokių transporto priemonių tvarkymą reguliuojančioms teisės normoms būdingas kompleksiskumas, t.y. be bendrųjų atliekų tvarkymą reguliuojančių teisinių imperatyvų, turi būti taikomos pavojingų atliekų tvarkymą, didelių gabaritų tvarkymą apibrėžiančios teisės normos.

Pagrindinės sąvokos: saugus atliekų tvarkymas, netinkamos eksploatuoti transporto priemonės, teisinis reguliavimas

IVADAS

Saugus atliekų tvarkymo modelio sukūrimas valstybinio reguliavimo priemonėmis – svarbus ir sudėtingas uždavinys šiomis globalizacijos sąlygomis. Teisinio reguliavimo instrumentais būtina nustatyti valstybėms ir konkreitiems asmenims pareigą tvarkyti atliekas tokiu būdu, kad maksimaliai būtų išvengta neigiamo poveikio aplinkai, nebūtų pažeista žmogaus teisė į sveiką aplinką. Labai svarbu ir tinkamai įgyvendinti atliekų tvarkymą

reguliuojančius teisinius instrumentus¹. Vartojimo augimas, rinkos plėtros procesai lemia vis didesnę transporto priemonių importą į Lietuvos Respubliką, o tai neišvengiamai sąlygoja netinkamų eksploatuoti transporto priemonių kaupimosi procesą šalyje. Siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą bei aplinkos kokybės gerinimą, gamtos išteklių taupymą, būtina teisinio reguliavimo priemonėmis įtvirtinti minimalų poveikį aplinkai sukeliančio netinkamų naudoti transporto priemonių tvarkymo sistemą. Regioninis ir nacionalinis teisinis reguliavimas visų pirma nukreiptas į netinkamų eksploatuoti transporto priemonių (jų dalių) pakartotinį panaudojimą. Įvertinant aplinkybę, kad tokia atlieka, kaip netinkama eksploatuoti transporto priemonė, paprastai susideda iš tinkamų panaudoti sudėtinių dalių (atskiros detalės), netinkamų panaudoti, bet tinkamų perdirbti ir naudoti kaip žaliavą, pavojingų atliekų (alyva) bei kitų atliekų, akivaizdu, kad netinkamų naudoti transporto priemonių tvarkymui reguliuoti skirtų valstybinio reguliavimo priemonių, tame tarpe teisinio reglamentavimo instrumentų parengimas yra pakankamai sudėtingas procesas, reikalaujantis kompleksinio požiūrio į reguliuojamus teisinius visuomeninius santykius. Šiuo metu vis dar nepakankamai dėmesio skiriama visuomenės švietimui ir informavimui apie netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą. Atliekų tvarkymo procesai turi turėti aiškią ir pagrįstą kontrolės sistemą, tačiau netinkamų eksploatuoti transporto priemonių kontrolės sistemos efektyvumas nėra analizuojamas. Lietuvos teisės mokslininkai, - E. Monkevičius², V. Podgaiskytė³, R. Jakaitienė⁴, A. Bakas⁵, A. Pasvenskienė⁶, - tyrinėja įvairius aplinkos apsaugos probleminius

¹ Komisijos parengtame tyrime įvertinta, kad visapusiškai įgyvendinus ES atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus, būtų galima sutaupyti 72 mlrd. EUR per metus, padidinti ES atliekų tvarkymo ir perdirbimo sektoriaus metinę apyvartą 42 mlrd. EUR ir iki 2020 m. sukurti daugiau kaip 400 000 darbo vietų (Nauja atliekų tvarkymo rezultatų lentelė. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-05]. <<http://www.euractiv.lt/lt/straipsnis/5583/nauja-atlieku-tvarkymo-rezultatu-lentele>>.

² Monkevičius, E. *Žmogaus teisų į saugią aplinką užtikrinimas globalizacijos sąlygomis*. [interaktyvus]. Vilnius: Mykolas Romeris University, 2012. [žiūrėta 2012-11-07]. <https://aleph.library.lt/F/1DKLJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-17430?func=find-b&request=Monkevi%C4%8Dius&find_code=WRD&adjacent=N&local_base=&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSF&filter_request_5=&x=0&y=0>.

³ Podgaiskytė, V. *Visuomenės požiūrio į atliekų tvarkymą transformacijos*. [interaktyvus]. Vilnius: Mykolas Romeris universitetas, 2012. [žiūrėta 2012-11-07]. <https://aleph.library.lt/F/1DKLJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-14200?func=service&doc_library=MRU02&doc_number=000011889&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA>.

⁴ Jakaitienė, R. *Medicininė atliekų tvarkymo teisinio reglamentavimo problemos*. [interaktyvus]. Kaunas: Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakultetas, 2011 <https://aleph.library.lt/F/1DKLJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-11706?func=service&doc_library=MRU02&doc_number=000010568&line_number=0001&func_code=WEB-BRIEF&service_type=MEDIA>.

⁵ Bakas, A. *Komunalinių atliekų tvarkymo valdymas darnaus vystymosi kontekste*. Darnaus vystymosi strategija ir praktika: mokslo darbai. Vilnius, 2006.

⁶ Pasvenskienė, A. *The waste prevention as the key element in the waste hierarchy*. [interaktyvus]. Kaunas: Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakultetas, 2011 [žiūrėta 2012-11-07]. <<https://aleph.library.lt/F/UE7AS66E7YRPNVBAVLNF45BGBG1GTB5L4L3NHEDBX4YBVDS345->

klausimus, tačiau netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reguliavimo klausimams nėra skiriama pakankamai dėmesio, visi tyrimai šiuo klausimu yra tik fragmentiški.

Šios aplinkybės nulemia nagrinėjamos temos aktualumą ir suponuoja būtinybę išsamiau išanalizuoti tam tikrus netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reguliavimo aspektus.

Straipsnio tikslas – aptarti netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą reguliuojančių teisinių priemonių sistemą, išanalizuoti netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo problematiką Lietuvoje.

Tiksliui pasiekti straipsnyje aptariami regioniniai ir nacionaliniai teisiniai instrumentai, įtvirtinantys netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą, akcentuojant panaudojimo reguliavimą, įvardijami kai kurie nacionalinio teisinio reguliavimo ypatumai, tiriama, ar netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo modeliui taikomas principas „moka gamintojas“ skatina visuomenę aktyviai dalyvauti netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo procesuose.

Tyrimo objektas yra netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo teisinis reguliavimas.

Tyrimo dalykas – netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo teisinio reguliavimo praktinės problemos, netinkamų eksploatuoti transporto priemonių pakartotinio naudojimo teisinės ir praktinės prielaidos.

Tyrimo metu kompleksiskai taikomi įvairūs **tyrimo metodai**. Dokumentų analizės metodu tirti statistiniai duomenys, analizuoti regioniniai ir Lietuvos teisės aktai, valstybės strategija netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo klausimais; deskriptyvinis metodas naudojamas aprašant tyrimo metu gautus duomenis; analitiniu – kritiniu metodu vertinami netinkamų eksploatuoti transporto priemonių taikymą nustatančių ES ir Lietuvos teisinio reguliavimo instrumentų taikymo probleminiai aspektai bei teisinio reguliavimo disfunkcijos; mokslinės literatūros analizės metodas taikomas siekiant išsiaiškinti Lietuvos teisės mokslininkų darbuose tirtų aplinkosauginių problemų pobūdį; lyginamuoju metodu lyginami ES valstybių narių ir Lietuvos netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo statistiniai duomenys.

NETINKAMŲ NAUDOTI AUTOMOBILIŲ TVARKYMO TEISINIS REGULIAVIMAS

Visame pasaulyje egzistuoja gausybė įvairių aplinkosauginių problemų. Sparčiai augant vartojimui ir vystantis pramonei vis reikšmingesne problema tampa atliekų tvarkymas. Didėjant gyventojų skaičiui, didėja jų susidarančių atliekų kiekiai. Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenimis, vien ES kiekvienais metais išmetama apie 3 bilijonus tonų atliekų, kas sudaro apie 6 tonas atliekų kiekvienam gyventojui, o tarp 1990-1995 metų šiukšlių kiekis padidėjo 10 procentų. Tos pačios organizacijos duomenimis, 2020 metais šiukšlių kiekis padidės net 45 procentais, lyginant su 1995 metais⁷.

Lentelė Nr. 1. Netinkamų naudoti automobilių kiekis

Laikas	2006	2007	2008	2009	2010
Valstybė/ Automobilių skaičius					
Belgija	131.043	127.949	141.521	140.993	170.562
Bulgarija	45.127	23.433	38.600	55.330	69.287
Čekija	56.582	72.941	147.259	155.425	145.447
Danija	102.202	99.391	101.042	96.830	100.480
Vokietija	499.756	456.436	417.534	1.778.593	500.193
Estija	11.035	12.664	13.843	7.528	7.268
Airija	-	112.243	127.612	152.455	158.237
Graikija	29.689	47.414	55.201	115.670	95.162
Ispanija	954.715	881.164	748.071	952.367	839.637
Prancūzija	930.000	946.497	1.109.876	1.570.593	1.583.283
Italija	1.379.000	1.692.136	1.203.184	1.610.137	:
Kipras	1.032	2.136	14.273	17.303	13.219
Latvija	6.288	11.882	10.968	10.590	10.640
Lietuva	13.877	15.906	19.534	19.656	23.351
Liuksemburgas	4.864	3.536	2.865	6.908	6.303
Vengrija	20.976	43.433	37.196	26.020	15.907
Nyderlandai	192.224	166.004	152.175	191.980	232.448
Austrija	87.277	62.042	63.975	87.364	82.144
Lenkija	150.987	171.258	189.871	210.218	259.576
Portugalija	25.641	90.509	107.746	107.946	107.419
Rumunija	21.234	36.363	51.577	55.875	190.790
Suomija	14.945	15.792	103.000	96.270	119.000
Švedija	283.450	228.646	150.197	133.589	170.658

⁷ Abel, R.G. *The EU's approach to waste management*. [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-11-05]. <<http://www.europeavocat.com/news/the-eus-approach-to-waste-management.html>>.

Viena iš atliekų rūšių – eksploatuoti netinkamos transporto priemonės⁸. Kiekvienais metais jų susidaro dideli kiekiai. Kiekvienais metais ES eksploatuoti netinkamos transporto priemonės sudaro nuo 8 iki 9 milijonų tonų atliekų.⁹ Lentelėje Nr.1 pateikiami pastarųjų metų duomenys, nurodantys susidariusių netinkamų naudoti automobilių kiekį atskirose valstybėse.¹⁰

ES skiria didelį dėmesį netinkamų transporto priemonių tvarkymo reguliavimui. Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą ES yra 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (toliau - Direktyva)¹¹, kuri nustato valstybėms narėms priemones, paremtas atliekų tvarkymo prioritetais. Nacionaliniai teisės aktai, nustatantys eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą, paremti regioniniu teisiniu reguliavimu.

ES nuostatos atliekų tvarkymo sektoriuje remiasi dvejomis strategijomis: vengti atliekų, tobulinti gaminio dizainą; skatinti atliekų perdirbimą ir pakartotinį naudojimą¹². Atliekų tvarkymo strategija pagrįsta tokia hierarchija: atliekų prevencija, antrinis perdirbimas ir pakartotinis panaudojimas, saugus galutinis šalinimas ir stebėseną¹³. Atliekų prevencijos tikslo galima siekti taikant mažiau aplinką teršiančias technologijas, ekologinį projektavimą arba ekologiniu požiūriu veiksmingesnius gamybos ir vartojimo modelius. Taikant atliekų prevenciją ir antrinį panaudojimą bei daugiausia dėmesio skiriant medžiagų technologijai taip pat galima sumažinti išteklių poveikį aplinkai, nes būtų išgaunama mažiau žaliavų ir gamybos procesų metu jos būtų mažiau transformuojamos. Kai įmanoma, perdirbti ar panaudoti

⁸ Šiame straipsnyje sąvoka “Netinkama eksploatuoti transporto priemonė“ suprantama kaip bet kokia transporto priemonė, turinti ne mažiau kaip keturis ratus, skirta keleiviams vežti, turinti ne daugiau kaip 8 sėdimas vietas keleiviams ir 1 sėdimą vietą vairuotojui arba ne mažiau kaip keturis ratus turinti transporto priemonė, skirta kroviniams vežti, kurios bendroji masė ne didesnė kaip 3,5 t, arba triratė motorinė transporto priemonė, išskyrus motorines triratas transporto priemones su simetriškai išdėstytais ratais, kurių atliekų turėtojas atsikrato, nori atsikratyti ar privalo atsikratyti ir kurie priklauso atliekų kategorijoms.

⁹ Waste. End of Life Vehicles. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-05]. <http://ec.europa.eu/environment/waste/elv_index.htm>.

¹⁰ Eurostat. *End-of-life vehicles: Reuse, recycling and recovery, Totals*. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-07]. <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupDownloads.do>>.

¹¹ Europos Parlamento ir Tarybos 2000 m. rugsėjo 18 d. direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių. [2000] OL L 269.

¹² Kostygov, A. *Netinkamų naudoti kelių transporto priemonių utilizavimo galimybės Lietuvoje* [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2012-11-05]. <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:F7C3c7hvl-MJ:leidykla.vgtu.lt/conferences/JMK_TRANSPORTAS_2007/Pagalbiniai/PDF/VGTU-Transportas-374-378.pdf+&hl=en&gl=lt&pid=bl&srcid=ADGEEShxdaK5mj5XSQoFvq5kIVjgU9p_wM7vNeV2jRyMpWO6La bshznlDaUHFoncyYpizuOQQqUbZ5cmD8TtIPxcCiWN8OhFJl4wRn4qjApqJ77-P1MO2aA0KshrFpZEDHk8TW0uqWmz&sig=AHIEtbSKfB2ghLoo6tKBIrjP8_CMuszGOw>.

¹³ [Europos Parlamento ir Tarybos 2008 m. lapkričio 19 d. direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas](#). [2008] OL L 312.

netinkamos atliekos turėtų būti saugiai deginamos, o sąvartynai naudojami tik kraštutiniu atveju.

ES 2000 metais priimta Direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių remiasi aukščiau nurodytomis strategijomis ir principais bei nustato priemones, kurių prioritetiniai tikslai: transporto priemonių atliekų prevencija, netinkamų eksploatuoti transporto priemonių bei jų dalių pakartotinis naudojimas, perdirbimas, siekiant išvengti tokių atliekų šalinimo. Šiame regioniniame teisiniame instrumente didelis dėmesys skiriamas ekonominės veikos vykdytojų, kurie viso transporto priemonės eksploatavimo laiku susiję su ta priemone, aplinkosaugos veiksmingumui reguliuoti, ypač kurie tiesiogiai apdoroja eksploatuoti netinkamas transporto priemones.

ES atliekų tvarkymas remiasi prioritetais, kurių svarbiausias yra atliekų prevencija. Skirtingų rūšių ir kilmės atliekas reguliuojantys teisiniai instrumentai skirtingai apibrėžia prevencijos turinį. Direktyvoje pateikta *prevencijos* apibrėžtis sietina su priemonėmis, kurių tikslas yra sumažinti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių bei medžiagų kiekį ir kenksmingumą aplinkai. Minėta direktyva įpareigoja valstybes narės imtis priemonių skatinti transporto priemonių gamintojus apriboti ir nuolat mažinti pavojingų medžiagų naudojimą transporto priemonėse, siekiant, kad būtų išvengta pavojingų medžiagų išmetimo į aplinką. Kitas svarbus tikslas – reguliavimo priemonėmis sudaryti prielaidas gamintojams užtikrinti transporto priemonių, naudojamos įrangos ar medžiagų perdirbimo galimybes, siekiant minimalizuoti pavojingų atliekų šalinimo perspektyvą, o taip pat skatinti į transporto priemones ar jų įrenginius integruoti perdirbtas medžiagas. Valstybės narės direktyva imperatyviai įpareigojamos užtikrinti, kad šiuo metu teikiamos į rinką transporto priemonių medžiagose ir jų dalyse nebūtų aplinkai kenksmingų medžiagų: švino, gyvsidabrio, kadmio ar šešiavalenčio chromo.

Kita svarbi netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reguliavimo sritis – nustatyti ekonomiškiausias valstybinio reguliavimo priemones tokių transporto priemonių surinkimui ir išregistravimui iš valstybių registru: valstybės narės privalo užtikrinti, kad gamintojai, tiekėjai, surinkėjai, naudotojai, perdirbėjai ir kiti ekonominės veiklos vykdytojai, numatytų visų eksploatuoti netinkamų priemonių surinkimo sistemas, bei optimalų surinkimo įrenginių skaičių, o valstybės narės turi prisiimti įsipareigojimus imtis būtinų priemonių, kad eksploatuoti netinkama transporto priemonė iš savininko ar valdytojo būtų priimama nemokamai. Šioje priemonėje taikomas principas „gamintojas moka“. Direktyvoje reglamentuojama ir netinkamų transporto priemonių saugojimo ir tvarkymo tvarka - visos

eksploatuoti netinkamos transporto priemonės saugomos ir apdorojamos laikantis Direktyvos 75/442/EEB¹⁴ 4 straipsnyje nustatytų bendrųjų reikalavimų ir būtiniausių techninių reikalavimų. Eksploatuoti netinkamos transporto priemonės prieš jas toliau apdorojant išrenkamos arba imamasi kitų lygiaverčių priemonių, kad būtų sumažintas neigiamas poveikis aplinkai. Pirmenybė teikiama transporto priemonių dalių (baterijų, padangų, alyvų) pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui.

Valstybės narės teisiniu reguliavimu įpareigojamos užtikrinti netinkamos eksploatuoti transporto priemonės išregistravimą iš valstybinio registro, atidavus šią priemonę į apdorojimo įmonę ir gavus tai patvirtinantį pažymėjimą. Ši nuostata tinkamai perkelta į nacionalinę teisinę bazę¹⁵ ir teisės normomis nustatyta galimybė išregistruoti netinkamą naudoti transporto priemonę pateikus eksploatuoti netinkamos transporto priemonės sunaikinimo pažymėjimą. Šis pažymėjimas išduodamas tada, kai eksploatuoti netinkama transporto priemonė perduodama apdorojimo įmonei.

Ši direktyva numato uždavinį valstybėms narėms ne vėliau kaip iki 2015 m. sausio 1 d. vidutiniškai ne mažiau kaip 95% padidinti visų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių pakartotinį naudojimą ir naudojimą. Pakartotinis naudojimas Direktyvoje apibrėžiamas kaip eksploatuoti netinkamos transporto priemonės dalių naudojimas tam pačiam tikslui, kuriam jos buvo pagamintos, o perdirbimas – tai atliekų perdirbimas gamybos proceso metu, kad jos būtų panaudotos pirminiam tikslui arba kitiems tikslams, išskyrus energijos gavybą.

Direktyva įpareigoja valstybes nares kas treji metai siųsti Komisijai šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitą. Naujausias Komisijos atliktas nacionalinių įgyvendinimo priemonių atitikties tyrimas parodė, kad ši direktyva apskritai yra gerai perkeliama į nacionalinės teisės aktus, nors yra keletas neatitikties atvejų, dėl kurių šiuo metu taikomos arba gali būti pritaikytos pažeidimo procedūros¹⁶. Taip pat tyrimu nustatyta, kad visos valstybės ėmėsi būtinų priemonių užtikrinti, kad ūkinės veiklos vykdytojai, daugeliu atvejų transporto priemonių gamintojai ir (arba) importuotojai, nustatytų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir (kiek tai techniškai įmanoma) atliekinių naudotų dalių, išimtų remontuojant keleivinius automobilius, surinkimo sistemas, ir kad jų teritorijoje būtų reikalingas surinkimo

¹⁴ Tarybos 1975 m. liepos 15 d. direktyva 75/442/EEB dėl atliekų. [1975] OL L 194/39.

¹⁵ LR vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymas Nr. 260 „Dėl Kelių transporto priemonių registravimo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 48-1683.

¹⁶ Komisijos ataskaita Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Apie direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių įgyvendinimą 2005–2008 m. laikotarpiu. 2009. <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0635:FIN:LT:HTML>>. Pastaba: Pagal Direktyvos 2000/53/EB 9 straipsnį valstybės narės įpareigos kas treji metai siųsti Komisijai šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitą, rengiamą remiantis, todėl 2005–2008 duomenys šiuo metu yra naujausi.

įrenginių skaičius. Visose šalyse imtasi priemonių užtikrinti, kad visos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės būtų nugabentos į patvirtintą apdorojimo įmonę. Didžiausių įgyvendinimo trūkumų nustatyta šiose valstybėse narėse: Bulgarijoje, Kipre, Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Italijoje, Lietuvoje, Latvijoje, Maltoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Slovakijoje. Trūkumams priskiriama prasta atliekų prevencijos politika (arba tai, kad tokia politika apskritai neįgyvendinama), paskatų šalinti atliekas ne sąvartynuose trūkumas ir netinkama atliekų tvarkymo infrastruktūra. Kadangi didžioji dalis atliekų šalinama sąvartynuose, nepakankamai išnaudojamos kitos atliekų tvarkymo galimybės, kaip antai pakartotinis naudojimas ar perdirbimas.¹⁷

Nacionaliniai teisės aktai, nustatantys netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą, paremti regioniniu teisiniu reguliavimu. LR atliekų tvarkymo įstatymas¹⁸ įtvirtina bendruosius atliekų tvarkymo prioritetus: prevencijos priemonių atliekų susidarymui mažinti naudojimas; atliekų pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas (gaminant iš susidariusių atliekų gaminius arba antrines žaliavas, tinkančias gaminiams gaminti; kuriant ir diegiant mažaatliekes technologijas, taupant gamtos išteklius, gaminant ir tiekiant į rinką gaminius, kuriuos būtų galima ilgai ar kartotinai naudoti, o pasibaigus jų naudojimo laikui ir virtus atliekomis jas sunaudoti ir taip sumažinti atliekų kiekį bei pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai; naudojant atliekas energijai gauti); saugus atliekų šalinimas (sąvartynuose ar kitose specialiai tam skirtose vietose, kad jos nekeltų pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai). LR atliekų tvarkymo įstatymas apibrėžia eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo sistemos dalyvių: gamintojų/importuotojų, netinkamos naudoti transporto priemonės turėtojo teises ir pareigas. Nacionalinės teisės normos įtvirtina dvi eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo organizavimo sistemas: kolektyvinę ir individualų. Lietuvos Respublikoje netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą konkretizuoja visa eilė poįstatyminių aktų.¹⁹ Pagrindinis šiam reglamentavimui įtakos turintis teisės aktas yra

¹⁷ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. [įsakymas Nr. 722](#) „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 68-2381.

¹⁸ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 61-1726, 3 str.

¹⁹ Lietuvos Respublikos [atliekų tvarkymo įstatymas](#). *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 61-1726; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. [įsakymas Nr. 722](#) „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 68-2381; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. [įsakymas Nr. 710](#) „Dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 50-1676; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. [įsakymas Nr. 625](#) „Dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 86-3439; Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 19 d. [įsakymas Nr. 4-117/D3-196](#) „Dėl baterijų ir akumuliatorių tiekimo rinkai reikalavimų aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 125-4779; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. lapkričio 17 d. [įsakymas Nr. D1-555](#) „Dėl gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2005, Nr. 138-

Ekspluatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo taisyklės²⁰, kurios nustato eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo prioritetus: transporto priemonių atliekų susidarymo prevencija, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių bei jų dalių pakartotinis naudojimas, perdirbimas; reikalavimus įmonėms, užsiimančioms eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimu ir apdorojimu. Įmonė, užsiimanti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimu ir apdorojimu, taip pat turi laikytis visų atliekų tvarkytojams taikomų reikalavimų bei kitais teisės aktais nustatyto reikalavimų. Mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių atliekomis apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašas ir Mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašas²¹, nustato pinigines prievoles gamintojams/importuotojams už aplinkos teršimą eksploatuoti netinkamomis transporto priemonėmis ar jų atskiromis dalimis. Automobilių remonto paslaugų teikimo tvarkos ir naudotų automobilių sudėtinių dalių tinkamumo toliau vartoti ir realizavimo tvarka²² apibrėžia netinamų naudoti automobilių atskirų dalių saugaus pakartotinio naudojimo sąlygas, naudotų automobilių sudėtinių dalių, skirtų pakartotiniam naudojimui, pateikimo į Lietuvos rinką reikalavimus bei vartotojo teises.

Darytina išvada, kad nacionaliniai teisės aktai, nustatantys netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą, paremti regioniniu teisiniu reguliavimu bei pakankamai orientuoti į saugaus atliekų šalinimo strategijos įgyvendinimą. Lietuvoje valstybinio reguliavimo priemonėmis įtvirtinta tokia atliekų tvarkymo hierarchija: prevencija, paruošimas pakartotiniam naudojimui, perdirbimas, kitoks naudojimas, šalinimas.²³ Laikantis šios hierarchijos, pirmiausia siekiama vengti netinkamų eksploatuoti transporto priemonių atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

4989; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. D1-291 „Dėl gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 65-2598; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519 „Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 40-1499; Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 72-3017; Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodeksas. *Valstybės žinios*. 1985, Nr. 1-1.

²⁰ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 722 „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 68.-2381.

²¹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. D1-370/1K-230 „Dėl Mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašų patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 79-3140.

²² Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 4-97 „Dėl automobilių remonto paslaugų teikimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 52-1755.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519 „Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 40-1499.

NETINKAMŲ EKSPLOATUOTI TRANSPORTO PRIEMONIŲ TVARKYMO TEISINIO REGULIAVIMO KAI KURIE PROBLEMINIAI ASPEKTAI

Nacionalinės teisės normos įtvirtina eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo organizavimo sistemą, paremtą gamintojų/importuotojų atsakomybe už tokių atliekų tvarkymą. Gamintojo atsakomybės principo esmė – gamintojas atsako už savo gaminį net ir tada, kai jis tampa atlieka. Tai reiškia, kad gamintojas turi prisidėti prie atliekų tvarkymo arba mokėdamas, arba pats dalyvaudamas tvarkymo veikloje. Vien gamintojo/importuotojo indėlio į saugų tokių atliekų tvarkymą nepakanka – būtinas visuomenės dalyvavimas šiame procese. Priešingu atveju visuomenei ne tik trūksta informacijos skaidos apie efektyviausius galimus eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ar jų dalių (medžiagų) panaudojimo būdus, tačiau pats procesas tampa neskaidrus. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas neįpareigoja „teršėjo“ (gamintojo/importuotojo) imtis efektyvių priemonių informuoti visuomenę apie eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo procesus, konsultuotis atliekų tvarkymo klausimais. Todėl svarbu teisinio reguliavimo priemonėmis įtvirtinti gamintojų/importuotojų pareigą taikyti visuomenės informavimo priemones, skirtas skaidai apie eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą, tame tarpe ir apie tokių atliekų apdorojimo kiekius, būdus.

Valstybinis šio visuomeninio santykio reguliavimas paremtas tuo, kad eksploatuoti netinkamas transporto priemones gali surinkti ir apdoroti tik apdorojimo įmonės, turinčios leidimą, kuriame apibrėžtos eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo ir apdorojimo sąlygos. Visos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės turi būti nugabentos tik į apdorojimo įmonę, atitinkančią teisės normose nustatytus pakankamai griežtus reikalavimus. Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimas ir apdorojimas turi būti vykdomas negyvenamosios paskirties pastatuose: paslaugų paskirties (tik autoservisuose), garažų paskirties, gamybos ir pramonės paskirties pastatuose (tik gamyklose, dirbtuvėse, produkcijos pramonės perdirbimo įmonėse). Tokių griežtų reikalavimų nustatymas, žinoma, saugaus atliekų tvarkymo kontekste yra pagrįstas, tačiau suponuoja situaciją, kai iš eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo yra eliminuojami smulkieji verslininkai, gamintojai/importuotojai. Tikslingas teisinis reguliavimas, užtikrinantis realią galimybę dalyvauti tokių atliekų daliniame tvarkyme ir gamintojus/importuotojus bei kitus atliekas galinčius tvarkyti subjektus. Tai galima pasiekti valstybinio reguliavimo priemonių pagalba sukuriant integruoto kompleksinio eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo modelį. Šis modelis remtųsi saugiu tam tikros

atliekos rūšies tvarkymu, pvz. eksploatuoti netinkamų transporto priemonių dalies, medžiagos (pvz. panaudotos alyvos) tvarkymu, o apdorojimo įmonės taptų tokio atliekų tvarkymo koordinatoriumi ir atsakingu už galutinį atliekų šalinimą. Būtina įvertinti, kad eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymui taikomi ir pavojingų atliekų tvarkymo reikalavimai, o pavojingų atliekų tvarkymas pagal nacionalinį teisinį reguliavimą yra licencijuojama veikla.

Bendrojo atliekų tvarkymo prioritetų taikymo eksploatuoti netinkamų transporto priemonių taikymas turi tam tikrų specifiškumą. Kaip minėta, pagal atliekų tvarkymo prioritetų hierarchiją, svarbiausia yra atliekų prevencija, t.y. teisinių, ekonominių, vadybinių, edukacinių priemonių visuma, kurių paskirtis - siekis vengti atliekų susidarymo. Tiesiogiai taikant šį principą arba neteisingai aiškinant prevencijos turinį eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo srityje, galėtų susidaryti kuriozinė situacija: skatinant ilgiau naudoti transporto priemonę pagal pirminę paskirtį ir atitolinti jos pavirtimą atlieka, tokia transporto priemonė gali tapti didesnio pavojaus aplinkai šaltiniu. Augant naujų technologijų diegimui į transporto priemonių gamybą, į apyvartą išleidžiamos ekologiškesnės transporto priemonės, todėl tokių priemonių eksploatavimas labiau pateisinamas nei siekis apyvartoje išlaikyti pasenusias, bet dar galimas naudoti transporto priemones. Pagrįstai tiek regioniniai, tiek nacionaliniai teisiniai mechanizmai, reglamentuojantys eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą, tokių atliekų prevencijos priemones apibrėžia, kaip gamintojų siekį gamyboje naudoti vis mažiau pavojingas medžiagas, transporto priemonių konstravimą tokiu būdu, kuris sąlygotų jų dalių lengvą pritaikomumą pakartotiniam naudojimui.

Netinkamos eksploatuoti transporto priemonės dėl savo savybių (komplektacijos, gaminant panaudotų medžiagų įvairovės ir kt.) viseto labai skiriasi nuo kitų atliekų rūšių, todėl ir tokių atliekų tvarkymą nustatančios teisės normos pasižymi išskirtinumu. Netinkamų naudoti transporto priemonių tvarkymui būdingas kompleksiskumas, t.y. be bendrųjų atliekų tvarkymą reguliuojančių teisinių imperatyvų, turi būti taikomos pavojingų atliekų tvarkymą, didelių gabaritų tvarkymą apibrėžiančios teisės normos. Nurodyti veiksniai lemia netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reglamentavimo problematiškumą, sudėtingumą.

IŠVADOS

Nacionaliniai teisės aktai, nustatantys netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymą, paremti regioniniu teisiniu reguliavimu bei pakankamai orientuoti į saugaus atliekų šalinimo strategijos įgyvendinimą.

Netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo reglamentavimo problematiškumą lemia tai, kad tokių transporto priemonių tvarkymą reguliuojančioms teisės normoms būdingas kompleksiskumas, t.y. be bendrųjų atliekų tvarkymą reguliuojančių teisinių imperatyvų, turi būti taikomos pavojingų atliekų tvarkymą, didelių gabaritų tvarkymą apibrėžiančios teisės normos.

Nacionalinėmis teisės normomis visa netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymo našta (tiesiogiai tvarkant, sudarant sutartis su tvarkančiais subjektais, mokant taršos mokesčius) perkeliama gamintojui/importuotojui. Netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkyme turi plačiau dalyvauti visuomenė, o tai suponuoja būtinybę teisės normomis įtvirtinti visuomenės informavimo, jos įtraukimo į tokių atliekų tvarkymą, modelį.

LITERATŪRA

1. Tarybos 1975 m. liepos 15 d. direktyva 75/442/EEB dėl atliekų. [1975] OL L 194/39.
2. Europos Parlamento ir Tarybos 2000 m. rugsėjo 18 d. direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių. [2000] OL L 269.
3. Europos Parlamento ir Tarybos 2008 m. lapkričio 19 d. direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas. [2008] OL L 312.
4. Komisijos ataskaita Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Apie direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių įgyvendinimą 2005–2008 m. laikotarpiu. 2009. <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0635:FIN:LT:HTML>>.
5. [Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas](#). Valstybės žinios. 1998, Nr. 61-1726. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 722 “Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2004, Nr. 68-2381.
6. [Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas](#). Valstybės žinios. 2002, Nr. 72-3017
7. [Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodeksas](#). Valstybės žinios. 1985, Nr. 1-1.
8. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 625 “Dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2008, Nr. 86-3439.
9. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 722 “Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2004, Nr. 68-2381.
10. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 710 “Dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2004, Nr. 50-1676.
11. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 722 “Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2004, Nr. 68.-2381.
12. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. D1-555 “Dėl gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2005, Nr. 138-4989.
13. [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. D1-291 “Dėl gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo”](#). Valstybės žinios. 2009, Nr. 65-2598.

14. [Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. 4-117/D3-196 „Dėl baterijų ir akumuliatorių tiekimo rinkai reikalavimų aprašo patvirtinimo“](#). Valstybės žinios. 2008, Nr.125-4779.
15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. D1-370/1K-230 „Dėl Mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 79-3140.
16. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 4-97 „Dėl automobilių remonto paslaugų teikimo tvarkos patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2004, Nr. 52-1755.
17. [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519 „Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“](#). Valstybės žinios. 2002, Nr. 40-1499.
18. [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519 „Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“](#). Valstybės žinios. 2002, Nr. 40-1499.
19. LR vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymas Nr. 260 „Dėl Kelių transporto priemonių registravimo taisyklių patvirtinimo“. Valstybės žinios, 2001, Nr. 48-1683.
20. Abel, R.G. The EU’s approach to waste management. [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-11-05]. <<http://www.europeavocat.com/news/the-eus-approach-to-waste-management.html>>.
21. Bakas, A. Komunalinių atliekų tvarkymo valdymas darnaus vystymosi kontekste. Darnaus vystymosi strategija ir praktika: mokslo darbai. Vilnius, 2006.
22. Eurostat. End-of-life vehicles: Reuse, recycling and recovery, Totals. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-07]. <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupDownloads.do>>.
23. Jakaitienė, R. Medicininių atliekų tvarkymo teisinio reglamentavimo problemos. [interaktyvus]. Kaunas: Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakultetas, 2011 <https://aleph.library.lt/F/1DKLNJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-11706?func=service&doc_library=MRU02&doc_number=000010568&line_number=0001&func_code=WEB-BRIEF&service_type=MEDIA>.
24. Kostygov, A. Netinkamų naudoti kelių transporto priemonių utilizavimo galimybės Lietuvoje [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2012-11-05]. <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:F7C3c7hvl-MJ:leidykla.vgtu.lt/conferences/JMK_TRANSPORTAS_2007/Pagalbiniai/PDF/VGTU-Transportas-374-378.pdf&hl=en&gl=lt&pid=bl&srcid=ADG EESHxdaK5mj5XSQoFvq5kIVjgU9p_wM7vNeV2jRyMpWO6LabshznlDaUHFoncyYpizuOQ QqUbZ5cmD8TtIPxcCiWN8OhFJ14wRn4qjApqJ77-P1MO2aA0KshrFpZEDHk8TW0uq Wmz&sig=AHIEtbSKfB2ghLoo6tKBIrjP8_CMuszGOw>.
25. Nauja atliekų tvarkymo rezultatų lentelė. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-05]. <<http://www.euractiv.lt/lt/straipsnis/5583/nauja-atlieku-tvarkymo-rezultatu-lentele>>.
26. Monkevičius, E. Žmogaus teisių į saugią aplinką užtikrinimas globalizacijos sąlygomis. [interaktyvus]. Vilnius: Mykolas Romeris University, 2012. [žiūrėta 2012-11-07]. <https://aleph.library.lt/F/1DKLNJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-17430?func=find-b&request=Monkevi%C4%8Dius&find_code=WRD&adjacent=N&local_base=&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSF&filter_request_5=&x=0&y=0>.
27. Pasvenskienė, A. The waste prevention as the key element in the waste hierarchy. [interaktyvus]. Kaunas: Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakultetas, 2011 [žiūrėta 2012-11-07]. <https://aleph.library.lt/F/UE7AS66E7YRPNVBAVLNF45BGBG1GTB5L4L3NHEDBX4YBVDS345-89617?func=service&doc_library=MRU02&doc_number=000010599&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA>.
28. Podgaiskytė, V. Visuomenės požiūrio į atliekų tvarkymą transformacijos. [interaktyvus]. Vilnius: Mykolas Romeris universitetas, 2012. [žiūrėta 2012-11-07]. <https://aleph.library.lt/F/1DKLNJ1YT493QUTMN8BGQQQBE4CJPILSADXCEQ61F6JMQPXTQD-14200?func=service&doc_library=MRU02&doc_number=000011889&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA>.

29. Waste. End of Life Vehicles. [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2012-11-05].
<http://ec.europa.eu/environment/waste/elv_index.htm>.

UNSERVICEABLE VEHICLE SAFETY MANAGEMENT ASPECTS IN THE CONTEXT OF WASTE MANAGEMENT

Daiva Bereikienė*
Mykolas Romeris University

Žana Vaščova**
Mykolas Romeris University

Summary

This paper seeks to explore the scientific level, in one of the categories of waste, ELV treatment of certain state regulatory issues, discussing the most relevant regional and national regulatory instruments governing the ELV processing system to identify regulatory dysfunctions. Safe waste management in Lithuania faced with the challenges of legal regulation, the scope of the problem and the system remains relevant and constantly demands of scientific analysis and evaluation. Effective waste management system, which leads to the safe disposal of the waste, the establishment and proper implementation - one of the priority environmental areas. Waste disposal in landfills, though at this time and the cheapest waste management option, but is not compatible with the waste management priorities. Waste prevention and recycling of waste is relevant and significant EU legislation formulated for all types of waste management principles. Improper operation of the vehicle due to its characteristics (configuration, producing a variety of materials used, etc.). Viset very different from other types of waste, and such waste and establishing rule of law is exclusive. Both regional and national law essentially establishes a similar ELV management priorities, it is a vehicle waste prevention, end of life vehicles and their components reuse, recycling. The paper concludes that the ELV management regulatory problems can be due to the fact that these vehicles legal rules governing the handling of inherent complexity, ie addition to the general law regulating waste management imperatives must be applied to hazardous waste, bulky management of defining rules.

Keywords: safe waste management, unserviceable vehicle, legal regulation

Daiva Bereikienė* Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: žmogaus teisių apsauga, aplinkosaugos teisė.

Daiva Bereikienė, Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of Law, Lecturer. Research interests: human rights protection, environmental law.

Žana Vaščova** Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: žmogaus teisių apsauga, baudžiamoji teisė, aplinkosaugos teisė.

Žana Vaščova, Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of Law, Lecturer. Research interests: human rights protection, criminal law, environmental law.